

Ierosināta lieta par lojalitātes prasībām pedagogiem

Satversmes tiesas 1. kolēģija 2017. gada 10. janvārī ierosināja lietu „Par Izglītības likuma 30. panta ceturtais un sestās daļas, 48. panta piektās un sestās daļas, 50. panta 5. punkta un 51. panta pirmās daļas 2.¹ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 100. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam”.

Apstrīdētās normas

Izglītības likuma 30. panta ceturtais daļa noteic, ka par izglītības iestādes vadītāju ir tiesīga strādāt persona, kurai ir nevainojama reputācija, kura ir lojāla Latvijas Republikai un tās Satversmei, tostarp nepārkāpj diskriminācijas un atšķirīgas attieksmes pret personu aizliegumu, kurai ir attiecīga izglītība un nepieciešamā profesionālā kvalifikācija. Par vispārējās pamatzglītības vai vispārējās vidējās izglītības iestādes vadītāju ir tiesīga strādāt persona, kurai ir augstākā pedagoģiskā izglītība vai augstākā un pedagoģiskā izglītība, kā arī persona ar augstāko izglītību, kura apgūst pedagoģisko izglītību.

Savukārt šā likuma 30. panta sestā daļa paredz: „Ja Izglītības kvalitātes valsts dienests vai darba devējs konstatē izglītības iestādes vadītāja vai viņa rīcības neatbilstību šā panta ceturtajā daļā vai šā likuma 51. panta pirmās daļas 2.¹ punktā noteiktajām prasībām, personai ir aizliegts ieņemt izglītības iestādes vadītāja amatu.”

Saskaņā ar Izglītības likuma 48. panta piekto daļu strādāt par pedagogu ir tiesības personai, kas ir lojāla Latvijas Republikai un tās Satversmei, tostarp nepārkāpj diskriminācijas un atšķirīgas attieksmes pret personu aizliegumu.

Savukārt šā likuma 48. panta sestā daļa noteic: „Aizliegts ieņemt pedagoga amatu, ja Izglītības kvalitātes valsts dienests normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā konstatējis pedagoga vai viņa rīcības neatbilstību šā likuma 30. panta ceturtajā daļā, šā panta pirmajā un piektajā daļā vai 51. panta pirmās daļas 2.¹ punktā noteiktajām prasībām.”

Izglītības likuma 50. panta 5. punkts noteic, ka par pedagogu nedrīkst strādāt persona, kas atbrīvota no pedagoga amata, ja tās rīcībā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā konstatēta neatbilstība šā likuma 30. panta ceturtajā daļā, 48. panta piektajā daļā vai 51. panta pirmās daļas 2.¹ punktā noteiktajām prasībām un no darba tiesisko attiecību izbeigšanās dienas nav pagājis viens gads.

Saskaņā ar Izglītības likuma 51. panta pirmās daļas 2.¹ punktu viens no pedagoga vispārīgiem pienākumiem izglītošanas procesā ir audzināt krietnus, godprātīgus, atbildīgus cilvēkus – Latvijas patriotus, stiprināt piederību Latvijas Republikai.

Augstāka juridiska spēka normas

Satversmes 100. panta pirmais teikums: „Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus.”

Satversmes 106. panta pirmais teikums: „Ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.”

Lietas fakti

Pieteikuma iesniedza divdesmit 12. Saeimas deputāti. Viņi norāda, ka aizliegums nodarbināt izglītības iestādes vadītāju un pedagogu, kurš neatbilst lojalitātes prasībām, kā arī kārtība, kādā tiek izvērtēta atbilstība lojalitātes prasībām, nesamērīgi ierobežo tiesības uz vārda brīvību. Esot jāņem vērā arī tas, ka vārda brīvība tiek ierobežota ne vien profesionālajā darbībā, bet arī privātajā dzīvē.

Tāpat, pēc pieteikuma iesniedzēja domām, apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežo izglītības iestāžu vadītāju un pedagogu tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Tiesas procedūra

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2017. gada 10. martam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2017. gada 10. jūnijs. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze
Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv
67830748, 29813216